

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre 150 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Din. 120

Ifjuságunk megmentése

Komoly világhírű írók írják és ez plauzibilitásánál fogva mindenki számára első percben érthető is: hogy az orosz szovjetnek legnagyobb aktivája az a sokmillió ifju, akiket tizenöt éven át a maga számára nevelt. Akiknek lelkét úgy formálta, ahogy ideológiájának legjobban megfelelt.

És ezt mi itt azért állapítjuk meg, mert ami nekik oly hallatlanul nagy aktívum, az kezd nálunk zsidóknál egy elhanyagolt érték lenni. Valamikor régen a Tanház volt a zsidóságnak is egyetlen és legfőbb érdeke. Emlékezünk a zsidó történelemnek arra az időszakára, amikor régi bölcsseink a hódító császártól csak azt az egyet kérték: hogy taníthassanak és tanulhassanak. De nem is kell évezredekkel visszamenni: hiszen néhány évtizeddel ezelőtt is még minden zsidó apa legfőbb kötelességének tartotta, hogy fiát jesivákon taníttassa.

Beborult a horizont fölöttünk. Kétségtelen, hogy a rendkívül súlyos viszonyok között élünk. Az életküzdelem nehézsége és a történések tempója kilendítette a zsidóságot is abból a patriarchális nyugodt helyzetből, mely lehetővé tette számára, hogy gyermekei zsidó nevelésben részesüljenek. Jesiváink napról napra gyengülnek. Az a bizonyos „megélhetési lehetőség” minimális lett a jobbmódu zsidók asztalánál, mely eddig úgy ahogy, de lehetővé tette a zsidó tudományokban való buvárkodást. A jesivák intézményes támogatását célzó nagyszabású szervezkedés meg elbukott a politikai machinációk utvesztőjében.

Ez az östevény, mely a zsidóság legnagyobb kincse volt mindenkoron, melyre az orosz szovjet oly hallatlan súlyt helyez, azt mi, akik nem évtizedekre, hanem évezredek távlatokban dolgozó népvagyunk, a legjobban tudjuk. Tudjuk a gyógyszerét, de nem élünk vele. Mert bizony mi itt Erdélyben, ezen a szerény és szegény szigetén a világzsidóság óceánjának, bizony mi itt nem neveljük ifjuságunkat zsidó szellemben.

Sem vallási szempontból, azokat akiknek a jesiva és chéderek kellene. Sem lyceumaink és egyéb iskoláink nem elég zsidóak és nem elég öntudatosak ahhoz, hogy beleplántálják azt a zsidó szellemet az ifjuságba, mely azután elég volna ahhoz, hogy egész életükre, de még inkább elég legyen ahhoz, hogy egész életük világnézetét megfelelően formálja. Tudjuk azt is, hogy anyagi kérdések is nagy szerepet játszanak e téren. Tudjuk, hogy elszegényedtünk. Tudjuk, hogy iskoláink valamennyien kemény válságos napokat élnek át. Tudunk mindent. De azt is tudjuk, hogy a zsidó ifjuság az egyetlen reményünk és egyetlen aktivánk. És hallatlan

büni követünk el, ha ezt a legnagyobb, sőt talán egyetlen népi aktivánkat sutba dobnánk.

Helyezzünk súlyt ifjuságunkra. Mert ha nem ajnározzuk és nem kezeljük azal a szeretettel, amely zsidóságunk jellemző tulajdonsága volt az elmúlt évezredek folyamán, akkor — bizony akkor elveszítjük őket népünk, vallásunk, ideológiánk számára. Elveszítjük őket és más eszmék és más népek karjaiba fognak dőlni. Más népek ideáljait, más népek törekvéseit fogják magukévá tenni. Vagy

a mi zsidó szempontból még szomorubb, olyan világfelfogás lesz sajátjukká, mely messzi viszi őket tőlünk. Messzi vallásunktól és még hallatlan távolságra nemzeti ideáljainktól, a népreneszánsz gondolatától és az öntudatosan vallott igaz-zsidó felfogástól.

Vigyázzunk ifjuságunkra. Mert ha ők a mieink lesznek és maradnak, nincs veszve semmi. De ha őket is elveszíténénk anyagi javaink után, akkor nagyon reménytelené válna a zsidó jövő.

Az áskénáz-szefárd kérdés

Írta: Dr. KLEIN MIKSA

az Országos Zsidó Párt erdélyrészi tanácsának ügyvezető elnöke

A Vlád-féle törvény olyan örvényeket tartalmaz a hitközségek közjogi jogállását illetően, amelyeket csak egy nagyon gondosan elkészített regulament hidalhat át, hogy hitközségeink fejlődése elé ne tornyosuljanak állandóan akadályok. Ha egybevetjük a hitközségek közjogi szabályozását biztosító magyar törvényhozási intézkedéseket, mint amint az 1867 évi 17-ik törvénycikk, amely „az izraeliták egyenjogúságáról szól, polgári és politikai jogok tekintetében”, továbbá az 1868 dec. 10-én, néhai Br. Eötvös József által kiadott „a magyar és erdélyi izraeliták egyetemes gyűlése által hozott és szentesített szabályzatot”, mely a haladó zsidóság által életbehívott egyházi és felekezeti iskolai, ugyszintén a Chevra Kadischa szociális működését tartalmazta a mai közjogi szabályozással, úgy felismerjük a kettő közötti nagy különbséget. Minket orthodoxokat pedig különösen köt a vallás és közoktatásügyi miniszternek a 26915 sz. alatt 1871. évi nov. hó 15-én kiadott körrendelet, amely az orthodoxok különválását nemcsak elismerte, hanem amint azt a szervező alapszabályzat a Magyar- és Erdélyország autonóm hit-törvényhű zsidó hitfelekezete számára” biztosította az önálló autonóm hitfelekezetté való megalakulás szabadságát. Ez azért fontos, mert ezen alapszabályzat első szakaszában az orthodox zsidóságot (áskenázim és szefárdim — elnevezéssel) egységes fogalom alá vonja, mint olyanokat, akik „hajdan óta a Sulchan Aruch-ba iktatott hittörvények alapján állanak”. Az itt lefektetett elveket megerősítette a vallásügyi miniszternek az 1888 évi június hó 21-én az összes törvényhatóságokhoz intézett 1191 elnöki számú körrendelete, amely foglalkozik részletesen azzal a nagy horderejű kérdéssel, hogy egy és ugyanazon helyen alakulhat-e 2—3 izr. hitközség és főleg, hogy egy és ugyanazon a helyen alakulhat-e két hitközség, amelyek mindegyike az orth. szervezethez tartozónak vallja magát? Ebben a rendeletben a miniszter állampolitikai szempontból nem engedi meg, hogy az erőket minden ok nélkül szétforgácsolják, mely által lehetetlenné tétetik, hogy a hitközségek elvállalt kötelezettségeiknek

eleget tegyenek, másrészt úgy állampolitikai mint a zsidóság álláspontjából kétségtelen, hogy egy a kongresszusai, mint az orth., mint a statusquo ante alapon álló izr. hitközségek egy és ugyanazon vallásfelekezethez tartozóknak tekintendők. Ezért anélkül, hogy lelkiismeretbeli kényszert akarna gyakorolni az izraelitákra, kénytelen a szervezkedés módját azzal szabályozni és biztosítani, hogy a hitközségek eleget tehesenek kötelezettségeiknek. Ezért szabályozza az egy városban, az egy községben alakítható hitközségek számát, működését, jogkörét.

Természetes, hogy idevonatkozik még az 1895 évi 42-ik törvénycikk, az izr. vallás törvényesen bevett felekezethez való elismerése, ugyszintén az 1895 évi 43-ik törvénycikk, a vallás szabad gyakorlatáról, valamint az 1894 évi 32-ik törvénycikk, a gyermekek vallásáról.

Az itt felsorolt törvényekben közjogi-log volt biztosítva a zsidó hitközség jogállása, befelé és kifelé. Ezzel szemben áll a most érvényben levő Vlád-féle kultusz-törvény, amely 1928 ápr. 12-én szentesített és a Monitor Oficial 1928 április 22-én megjelent 80-ik számában lett közzétéve. Ez a törvény visszaesést jelent még a Lepadatu-féle törvénnyel, valamint azon javaslatokkal szemben, amelyeket 1925 áprilisában tett az orthodox kongresszus Banu miniszternek. Hogy legyen egy helyen egy vagy több hitközség? A kongresszus nem tudott egy egységes álláspontra jutni, mert a boldogult Ullmann főrabbi azon az állásponton volt, hogy lehet, ha a választott bíróság ítélete az új hitközség létesítését engedélyezi. Ezzel szemben Nussbaum Samuel Oradeáról és Glásner cluji főrabbi ellenkező álláspontot foglaltak el. Jómagam pedig már ekkor rámutattam arra, hogy veszélyes a hitközségek egységét megbontani, mert visszaélésekre fog alkalmat adni. Hosszas volna idevonatkozó jegyzeteim ismertetése, de ki kell ragadjak egyetlen kérdést, amelyet azért kívánok megvilágítani, mert ez a kérdés ma az orth. hitközségek legsúlyosabb problémája. Ez pedig a szefárd csoport azon törekvése, hogy önálló hitközségek atributeumokkal ruháztassanak

fel. Nincs ma hitközség Erdélyben, ahol ez a kérdés ne marja és rágja a hitközség ütőerét. Ezért legyen szabad rövidesen a kérdést tisztán az egyházjog szempontjából megvizsgálni. Engem személyi tekintetek vagy érdekek nem gátolnak véleményem megalkotásánál és kifejtésénél és hiszem, hogy sokan lesznek, akik a kérdés békés rendezése végett, ugyanezt az álláspontot fogják vallani.

A lelkiismereti szabadság elvénél fogva senki nem korlátozható abban a törekvésében, hogy vallási kiélését a legjobb meggyőződése és hite szerint kiélhesse. Ezért nem lehet elvitatni a szefard-csoporttól azt a jogot, hogy ha ő az askenézektől külön akar válni, elválhasson. Évgett biztosítani kell részére nemcsak a szervezkedés szabadságát, hanem a kiélés lehetőségét is, azáltal, hogy az anyahitközség biztosítja részére, mint kisebbség részére azokat a szükséges anyagi feltételeket, amelyek a vallás szabad gyakorlatának principiumát részére is biztosítják. Tehát nincs az a többség, amely maga akarátat vallási téren ráoktrojálhassa egy akármilyen elenyésző kisebbségre. Ebből logikusan folyik, hogy egy hitközség keretén belül is lehetnek különböző ritusok és csoportok, amelyek békességesen kell megférjenek egymással és amelyek részére biztosítania kell a kiélés három principiumát:

a) imaházat, b) kásruszi (rabbi, sakter, mézsárszék), c) iskolafenntartást.

Ennek a biztosítása azonban a hitközségi egység keretén belül kell történnék, nem lehet diszolválni a hitközségeket apró egységekké, mert akkor a hitközségek képtelenek lesznek megfelelni hivatásuknak úgy befelé mint kifelé az államhatalom felé. Ennek a kérdésnek a tárgyilagosa, minden személyi érdektől mentes megoldása olyan kardinális kérdése az orthodoxiának, amelyet most kell véglegesen leszögezni és nem lehet tünni, hogy a belső marakodások teljesen elsovasszák a hitközségeket. A kérdés megoldása pedig leegyszerűsödik abban a pillanatban, amidőn a központi iroda mint felső felügyeleti hatóság idevonatkozó jogait a regulament biztosítani fogja és szankciók mellett is érvényesíteni fogja akarátat. Hirdetem tehát, hogy a hitközségi egység keretén belül kell megoldást találni és ebben a kérdésben nem lehet egyik fél sem győző, sem legyőzött, hanem oly módon kell a hitközségi jelleg mellett biztosítani a szefard kisebbségi csoport önállóságát, hogy egyik sem akarjon érvényesülni a másik rovására. Ha már az egységes gabella bevezetése biztosítható a regulamentben és a statutumokban és ezzel kiküszöbölhető mindaz, a harc, amely az anyagiak felhozása körül az egyes frakciókat oly élesen szembeállította. Ha vannak is súlyos elvi differenciák a schita és kásrusz kérdésben, a gabella jövedelem egységes alapra való hozásával, a harc kiküszöbölhető, mert az anyahitközség által nyújtandó összjövedelem bizonyos százalékkal, melyet végső fokon a központi iroda választott bírósága döntene el, a kérdés törvényes formák betartása mellett elintéztést nyer. De nem tűrhető az a szegényteljes állapot, amely ma egész Erdélyben lábrakapott, hogy az egyik csoport tréflinek jelenti ki a másik hitközség által forgalomba hozott kóser húst és vice versa és egyik csoport a másiknak jövedelmét csorbítja oly módon, hogy az a büntetőtörvénykönyv büntető szakaszába ütközik.

Ami ezen a téren szemünk előtt lefolyt, az „chilul hasém” és szomorú volt látni, hogy a központi iroda nem bír elég erővel, hogy ezt az üzleties csunya harcot lefékezze. — Még utálatosabb volt ennél is a különböző delegációknak megjelenése a vallásügyi miniszteriumban és az a licitálás, ami e kérdésben lefolyt. Ezt a lealázó és szegényteljes procedurát gyökerestől kell kiirtani és ezt nem lehet pénzeken megvásárolható permiszekkel tovább folytatni, mert ebbe a hitközségek elvérzenek.

Ezért sürgetem a hitközségi szervezet közjogi biztosítását és központi iroda alapszabályainak oly módon való kiegészítését és aprobáltatását, hogy határozatainak adminisztratív uton is érvényt lehessen szerezni. Az egységes gabella bevezetésével és biztosításával lehet olyan engedményeket is tenni a szefard csoportok részére, hogy azok quasi hitközségek lehessenek. Ennek a kidolgozása és alkotmányos uton való elintéztése fontosabb mint a személyek kiválasztása és dotációja.

Az orth. Központi Iroda konferenciára nem lesznek új delegátusok választva

Közöltük már, hogy az orth. Központi Iroda elnökválasztó konferenciája február hó 23-án és 24-én Déjen lesz megtartva. Az Iroda szervezeti szabályzatai értelmében mindazon delegátusok mandátuma, kik 1930-ban lettek a hitközségek által a konferenciára megválasztva, 6 évre szól. Újabb delegátusok kiküldésére tehát csak azon hitközségeknek van jogosultsága, amelyek az utolsó országközi konferencia alkalmával vagy egyáltalában nem választották meg a delegátusukat, vagy kevés delegátussal képviseltették magukat. Természetesen azon esetben, ha a múltban megválasztott delegátusok nem jelenhetnek meg, avagy delegátusi mandátumaikról időközben lemondottak, úgy a hitközségek ezeket újonnan megválasztott pótlelegátusokkal helyettesíthetik.

A konferencia napirendje a következő: 1. Megnyitó, tartja a korelnök. 2. Tíztagú verifikációs bizottság kiküldése az új mandátumok leigazolására. 3. A konferenciális elnökség választása. 4. A választmány eselleges javaslatának letárgyalása. 5. 21 tagú jelölőbizottság kiküldése. 6. A Központi Iroda elnökségének megválasztása.

A konferencia közelsége, valamint azon komoly elhatározó lépés, mely előtt az erdélyi orthodoxia áll, szükségessé teszik, hogy kiváló rabbi vezetőink és hitközségeink képviselői ne tegyék ki magukat esetleg oly meglepetéseknek, melynek szomorú következményei utólagosan nem reperálhatók. Nem tudjuk elképzelni ép ezért, hogy a delegátusok és az erdélyi orthodoxia hangadó tényezői előzőleg össze ne jöjjenek és az Iroda reorganizációját oly módon készítsék elő, mely az orthodoxia minden árnyalatának osztatlan megelégedésével találkozzon és végeredményben az erdélyi vallásos zsidóság egységes békéjét szolgálja.

A dési hitközség irányítását egy ötös gazdasági bizottság vette át

A gazdasági válság elsősorban a zsidó existenciákat és intézményeket kezdte ki legjobban. A dési hitközség eddigi vezetősége szintén nem volt képes a hitközség budgetjét egyensúlyba tartani, miért is a jövedelmek fokozása és a leépítések keresztülvitele érdekében egy ötös bizottságot kényszerült a legutóbb megtartott nagygyűlés kiküldeni. A választást Weinberger Jónás alelnök nyitotta meg és többek hozzászólása után elrendelte a választást, amelynek eredménye a következő: Rendes tagok: Schönberger Dávid, Teszler Henrick, Weisz József, Rosenzweig Vilmos és Bernáth Samu. Pótagok: Eidinger Lipót, Schwartz Bernát, Rosenthal Ignátz, Majrovits Miksa és Albert Lázár. A bizottság fogja elkészíteni a folyó évi költségvetést is, mely ma legégetőbb problémája a hitközségnek.

A budapesti zsidó kórházból 70 orvost bocsátottak el

A budapesti zsidó kórházban 70 orvos működött ezideig fizetés nélkül. Mint minden zsidó kórház, a budapesti is lehetővé akarta tenni, hogy ezen orvosok megfelelő praxszissal, tudományosan tovább képezhesék magukat. Az elmúlt héten azonban a fizetés nélküli 70 gyakorlóorvos sztrájkba lépett, valószínűleg a szomorú gazdasági viszonyok által okozta nélkülözések folytán és nem volt hajlandó tovább is fizetés nélkül asszisztálni és beteget kezelni.

A kórházat fenntartó hitközség vezetősége azonban elzárkózott az orvosok kívánalmaitval szemben és kérelmüket Stern Samu udvari tanácsos, hitk. elnök az előjáróság elé vitte döntés végett.

A pesti izraelita hitközség előjárósága vasárnap délelőlt ülést tartott, amelyen foglalkozott az orvossztrájk ügyével.

— Az előjáróság egyhangulag helyeselte a hitközség elnökének a hitközség erkölcsi és anyagi érdekeinek sértetlen megóvására irányuló eljárását és az elnök cselekedetével szolidaritásnak nyilvánítottá magát, a rendelőintézetit al-, segéd- és bejáró orvosok lemondását pedig tudomásul vette. A hitközség előjárósága megállapította, hogy rendelőintézetei zavartalanul működnek és elhatározta, hogy mindent el fog követni, hogy a naponként nagyszámban jelentkező betegek kezelésének zavartalan ellátását a rendelőkben továbbra is biztosítsa.

A hitközségi előjáróság azzal indokolta elhatározását, hogy a zsidó kórház nem azért alkalmazott 70 orvost, mert szükség volt rájuk, hanem azért, mert azoknak az orvosoknak, akik sem a klinikákon, sem a kórházakban nem helyezkedhettek el, alkalmat akart adni arra, hogy tudományosan tovább képezhesék magukat és gyakorlatot szerezzenek. Ezeknek az orvosoknak a díjazására a hitközségnek nincs pénze. Ha más rendelőintézetek orvosai nem részesülnek fizetésben és ezekkel szemben az orvosi testületek nem lépnek föl, méltánytalan, hogy éppen csak a hitközséggel szemben lépjenek föl fizetési igényekkel. Magának a kórháznak fenntartása évi 88.000 pengő deficitet jelent, nem lehet tehát fölöszzámu orvosokat is díjazni. A hitközség vasárnapi határozatába a sztrájkoló orvosok nem nyugodtak bele, hanem a budapesti Orvosszövetség útján tovább folytatják harcukat a hitközség ellen.

Nyomorgó jesivák

Tel-Avivból jelentik: Az elmúlt szombaton az Aggok Menháza templomában az egyik rabbi szívememelő beszédben irta körül azon félelmetes nyomort, melyben a jesivák talmudistái szenvednek. Mivel a súlyos gazdasági viszonyok folytán a külföldi adományok egyre jobban szűnhetnek, lehetetlen a heroikus áldozatokat hozó ifjúságnak nélkülözéseit még nézni is. Többek között elmondja, hogy néhány nappal ezelőtt Jeruzsálem egyik jesivájában szemtanuja volt, hogy az ifjúság 3 nap alatt csak egyszer evett, pusztán száraz kenyeret. Sikerült a rabbinak markáns beszédjével elérnie, hogy a templomban összegyűltek, dacára katasztrófális gazdasági körülményeknek, 50 fontot adományoztak a nyomorgó jesiváknak.

— **Zsidó emlékmű a chebroni régi temetőben.** A palesztinai szent sírok megvédésére alakult egyesület, a lengyelországi Dr. Morgensternek vezetésével, a napokban a chebroni régi temetőben a nagy kabalista „Résh Chacham” sírjára emlékművet építtetett. Sok tekintélyes rabbija Jeruzsálemnek vett részt a szent síroknál és a Machpela barlangjánál is, hol hosszasan imádkoztak a világ-zsidóság helyzetének javulásáért.

A német zsidóság kétségbeejtő helyzete és szomorú problémái

Az elmúlt héten az egész világsajtót, mintegy villámcsapás járta keresztül a Hitler és Hindenburg tárgyalásainak híre. Nem kevésbé meglepetésszerűen történt a német kancellár kijelentése, amely megtagadja a jóvátételi kötelezettség további teljesítését. Első pillanatra úgy tűnik, hogy messze esnek ezek a történések a zsidóság mindennapi problémájától. Mi közünk hozzá? Lesz-e jóvátétel, vagy elmarad? Leszerelnék-e, vagy tovább folyik a gyilkos harc, a felszerelés? Pedig mindezek a kérdések nem csak úgy érdekelnek bennünket mint emberek, mint szerves részei a mai társadalomnak, hanem égetően érint bennünket úgy is mint nép, mint zsidóság. Meri lássuk csak.

Hitler ma a legkormányképesebb pártvezére Németországnak. Ma már ott tart, hogy tárgyal vele a köztársasági elnök, hogy járuljon hozzá hivatalának meghosszabbításához és tárgyalnak vele a franciák is, hogy ismerje el a Németországban kihelyezett francia tőkét. És Hitler diszponál. Iger és megtagad. Megteheti. Ez nem ironia. Megteheti, mert ha akarja, Hindenburg nem lesz többé köztársasági elnök és a francia tőke is megmarad. Pillanatnyilag. Ez van az egyik részről.

Tehát Hitler ma Németország legkormányképesebb pártvezére. Hogy csakugyan kormányra kerül-e és ha igen, ez meddig tart, az ma még egészen homályos és problematikus. Hitler ugyanis mind-éddig csak mézesmadzagja volt a német tömegeknek, amelyet a Hitler nagyhangú ígéretet tartottak vissza a szélsőbaloldali áramlástól. A helyzet azonban mindinkább éleződik és az ígéreteknek ideje már lejárt. Hitler ha jönni fog, akkor az most a közeljövőben történik meg.

Mi történik azonban, ha Hitler nem jön? A zsidó tömegek hinni szeretnék, hogy ezzel megszűnik a probléma és ismét helyreáll a normális élet, a konzolidáció. Tévedés. Nyílt titok ugyanis az, hogy Hitler mellett Németország másik legkormányképesebb pártja: a kommunista-párt. Ma nyilván-

való az, hogy vagy az egyik, vagy a másik. Hitler azt jelenti, hogy lemészárol mindenkét, akinek az orra görbe és véleménye neki nem konvenial. Hogy kizsárolja a zsidó vagyontokat és a német zászlóra feltűzi a horogkeresztet. Elsősorban azonban éppen a kommunista-párt tiltakozik az ellen, hogy Hitler uralomra kerüljön, mert ez az ő lemészárlásukat is jelentené. *A polgárháború kitörése tehát ugyyszólván kikerülhetetlen.*

A német zsidóság kétféleképp reagál az eseményekre. Az egyik rész feladja nemzeti vonatkozásait és az internacionális eszmék zászlója alatt harcol minden nemzeti jelleg és uszítás ellen. A másik része azonban megmarad a zsidó vonatkozásait mel-

lett és passzívan várja a fejleményeket.

Európa legkülönbözőbb és legrothadtabb része kétségelentül Németország.

Itt fognak legelőször összeecsapni a hullámok. A zsidóságnak a német eseményekben jelentős szerep jutott. A Hitler-program fő vonatkozásai őt illetik. A polgárháború kilátásai tehát nagyon szomorú perspektívákat rajzolnak fel a német zsidóság történetének lapjaira. A horogkeresztűes sajtó már előre beígéri, hogy *„Vér fog folyni azon az éjjelen, amikor mi átvesszük a hatalmat...”* Hogy kinek a vére gondolnak, azt már megmutatták az eddigi tények is.

Ma Németország, holnap Lengyelország. Sokáig azonban már nem húzódhat a chaosz. A gazdasági és ideológiai zűrzavarnak vége kell szakadjon. Kell és fog. Az elvek és gazdasági áramlatok kitisztulása következik.

Az élet hadserege

Popper Lynkeus 10 éves halálának alkalmából

A korszak, amelyben élünk, sokkal inkább nevezhető a halál és pusztulás korának, mint ahogyan elterjedten nevezni szokták: a technika korszakának. Nem. Nem a technika nyomta rá különösképpen korunkra a bélyegét, hanem a halál, a pusztulás, a megsemmisülés, az agónia. Ez.

Minden pusztul. És ha még ma nem, akkor pusztulni fog. Az emberiség ma nem az élet titkait kutatja, hanem a halál rejtélyét. Nem az élet problémáin, nem az élet diadalán, hanem a halál győzelmén fáradozik.

Az egész földgolyón válság van. Boyne-Ayrestől—Odesszáig minden pusztul. A gyárak leálltak. A gépek lendítő kerekai mozdulatlanok. De futnak a gyárak és zakatolnak az üzemek, ahol a halál, a mindent megsemmítő pusztulás készül. *A civilizált nyugatnak és a barbár keletnek, északnak és délnek arculata ma egyet mutat: egy hátalmás, katasztrófálisan nagy késülődést az élet pusztulására.*

És ebben a forrongó és katasztrófális időkben egy évfordulót emlékszünk. Popper Lynkeus, a nagy zsidó költő, filozófus, művész és technikus most 10 éve, hogy meghalt. Életének nagy célja volt, hogy kiküszöbölje a társadalmi ellentéteket és megteremtse az emberiség harmóniáját. Életében ez nem sikerült neki. És halálának egy

évtizedes távolsága után, az ellentétek és a diszharmonia még jobban kiéleződtek. Popper Lynkeus nagy humanista zsenije szükségszerűen elsősorban a fegyverkezés és a hadsereg ellen emelte fel szavát. *Pusztuljon a halál hadserege — mondotta — és jöjjön el az élet hadserege!* Idealista volt, anélkül, hogy elveszítette volna a valóság iránt az érzékét és realista volt, anélkül, hogy materialista lett volna. *„Ha akár egyetlen embernek éheznie kell egy társadalmi rendszer hibája miatt, úgy az elég ok arra, hogy bebizonyítsa a rendszer életképtelenségét, tarthatatlanságát.”* Ezeket a szavakat mondta Popper Lynkeus évtizedes távlatokkal ezelőtt. Ostorozta a politikusokat, akik nem akarnak tudomást szerezni az életről. És az élet rendeltetéséről. De Popper Lynkeus nem elégedett meg azzal, hogy feltárja a hibákat. Popper Lynkeus feltárta az egészség útját, a gyógyító lehetőségeket is. Már akkor is fájtak a sebek. Már akkor is égettek a fájdalmak. És Popper Lynkeus vérzett. *Mindenkinek joga van az élethez! Egyformán születünk mindannyian! És a javak is egyformán nőnek a gabonaföldeken mindannyiunknak. Miért nem vagyunk tehát egyformák?!* Erre a kérdésre keresi a választ Popper Lynkeus. És erre a kérdésre keressük mi is a választ. Miért?

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinok, külföldi fonalak
Schulhof Emilné
„Orient” Szövőművészeti Iskola
Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A KÜSZÖBÖN

Irta: AVIGDOR HAMEIRI

„S halálomban senki meg ne csókoljon, nehogy kétszer halljak meg”
(Nagyapám végrendeletéből)

Egy kellemes, melleg, rettenetes erjedés forr végig rajtam; talpamtól az agyamig. Nem lélekzem. Halál. Egész testemben még egyszer, utolsó iszonyat bizserég végig. Vége. Mindenek vége...

Ó kihuzza belőlem a kardot és mondja: — Vége. Megdöglött. Dög. Menjünk. Hagyjuk. Rohadjon el itt.

És elnyulok a fa mellett, halottan. Jó. No és?

Egy egészen könnyű fájdalomfélért érzek ugyan a torkomban, de nem többet. Vége. Megszabadultam végre mindentől. Fájdalomtól, félelemtől, szenvedéstől, sártól, parancstól, háborútól, éjszakáktól, éhségtől... és... a haláltól... Á...

No és? Ez az egész?! Nem több?! És most?

Nagyot lélekzem. Egy mély, könnyebülő, megnyugtató, áldott és boldog sóhajlás: — Á... á... á...

Egy végtelen, benső, fényes boldogság árad végig rajtam...

— Vége. Szabad. Felszabadultam. Mindentől. Örökre. Mindefelé.

Margit fölkel a földről és hozzámlép. Lezárja üveges szememet és megcsókol. Furcsa. Valahogy úgy érzem, mintha nem is engem csókolna. De valahogy... mégis, Engem.

Föl akarok kelni s beléje árasztani a boldogságomat, amelynek nincs határa. De... meggondolom a dolgot: ne. Talán csak álom az egész. Ne. Hadd legyen tovább is így. Oly édes ez az állapot. Ő pedig leveli rólam a ruhát. Aztán fáradt húsomat és fájdalomtól sajgó csontjaimat. És közben megszólal:

— Drága kis butám. Te kis bolondom. Megjijedtél? Azt hitted hogy rettenetes. Én is megijedtem eleinte. Most szabad vagy édes kis bolondom. Szabad.

Megcirógat s mutatja:

— Nézd: ők meg is állnak. Látod? De már ne félj tőlük fiacskám. Semmit nem tehetnek már neked. Gyere fel. Velem együtt. S emelkedni kezd. Én pedig átölelem őt és vele emelkedem. Fel a fára.

Oly könnyű vagyok, mint a pehely. Ruha nélkül, csont és bőr nélkül, fájó nélkül, felfelé, felfelé.

A tiszt és emberei megérik, utánam kapkodnak.

— Él! Él! — kiáltják. — Él a bitang: Felém irányítják a puskáikat, lövésre készen. Felém? Hogyan? Igen, felém. A testem felé. Visszafojtom a lélekzetem. Jaj, iszonyu félelem vesz rajtam erőt: ha most megölnék... vége lesz igazán mindennek.

— „Margit!” — fulladok — „Margit, Margit!” — kapaszkodom beléje.

Egyszerre csak: lövillám... csönd.

A lövés hangtalan volt. És nem érintett. Keresztül ment rajtam a sok golyó és én nem is érzem. Megborzongok teljes válságban, mintegy könnyű, ködös, sejtéses

borzongás árad végig rajtam és én szárnyat bontok s repülök. Repülök, emelkedem, gyorsan. Egy pillanatig még összeszedem teljes értelmemet: mi történik velem? Aztán, mint a gyerek anyja ölében egy nagy iszonyat után, széles, hangos és boldog kacaj tör ki belőlem.

— Ha... ha... ha!...

Mily neveléséges! Hát ez az a halál? Ez az egész? Mily neveléséges s mi jó. Ha... Ha!... Hát miért nem tudják ezt ott lent?...

Felébredek.

Kinyitom a szemem... világos, nedves és utálatos reggel.

Meg akarok fordulni másik oldalra s tovább aludni, de hallom:

— Fendrik urnak alássan jelentem: parancs.

Kinyitom a szemem. A Pali és egy baka. Parancsot hozott.

Olvasom:

„Az éjjel eltűnt rejtelmes módon őxcelenciája Parancsnok ur Artur Guthager pucérével együtt. Kitűdött, hogy a maga pucérje gyilkolta meg őt kegyetlen módon, csupán gyűlöletből. Parancsolom: azonnal megtalálni őxcelenciája testét s aki kézrekeríti a gyilkost, magas kitüntetést kap. A gyilkos neve: infanterista Bendári András. Ismertető jele: homlokán sebhely.

Főparancsnokság”.

Alig fejezem be, jelenti a pucérom:

— Fendrik ur kérem, én tudom hol van a Parancsnok ur teste. Én elhozom. Tessék velem adni két bakát. Elhozzuk.

A civilizált társadalmak felállították már a halál ármádiáját. Állítsák fel helyette az élet hadseregét! Hogyan? Popper Lynkeus erre is választ ad. Amint kötelezővé tette a társadalom, hogy az ifjúság legerősebbjei, az élet kiválóbbjai beálljanak a gyilkos-ármádia szolgálatába, tegye kötelezővé azt is, hogy ezek az erősek és kiválók az élet szolgálatába lépjenek. Tegye a társadalom kötelezővé, hogy minden ember az életéből legalább két évet az emberiség hasznára és a társadalom rendelkezésére engedjen át. Ez a hadsereg aztán ne lögyakorlatokat, ne halálpróbákat végezzen. Építsen. Termeljen. Dolgozzon. Milliós munkaerőt kap így a társadalom és ezek az erők biztosítani fogják majd a társadalom elesetteinek létét. Biztosítani fogja mindenkinek az élelmét, ruházatát és lakását. Popper Lynkeus katasztrófálisnak látta a fascizmust és nem célravezetőnek a kommunizmust. Popper úgy látta, hogy a kommunizmus egyenlőségi céljai kárára lesznek az emberi szabadság nagy gondolatának. És nála az egyenlőség csak szabadság után következhetett...

Mint minden nagy zseni, Popper Lynkeus is nagyobb volt, mint az alkotása. Ő nem adhatott mást, mint a szellemét... De ezt aztán szórta, pazarul, bőven.

Ma, amikor halálának tizedik évfordulójára emlékezünk, még rendkívül erővel fog meg bennünket a szelleme. Mert ő előre látta a halál gondolatának nagy hódításait és előre kiáltotta, hogy: megállni!! A civilizált társadalmak azonban nem álltak meg. És ma ide érkezünk. Milliós nyomorúságokhoz és milliós hadseregekhez.

Az élet keresi az útjait. Popper Lynkeus megmutatta. Az uralkodó halál gondolata ma még elnyomja... De el fog jönni, mert el kell jöjjön a mindent megsemmisítő nagy őserőnek, mely megtisztítja és szabaddá teszi az utat... És ez lesz az élet... Az, amelyért Popper Lynkeus élt és dolgozott...

A legszebb

zománccfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuța 4. (Szent János-ucca)

Agyam lázasan fáradt volt, nem kérdeztem, adtam melléje két embert-s azt mondtam: — Menj s a parancsot add át az őrmester urnak.

S újra aludni akartam. Helyezkedni kezdek s ekkor veszem észre, hogy tulajdonképpen egy hullán fekszem. Mi a fene? Jól megágyazott a Pali a sötétben. Felugrom.

— A nyavalya!

Megnézem. Zsebéből valami papiros kandikál ki. Jó lesz megnézni, ki a szerencsétlen. Kihuzom. Levél:

„Drága Andrim! Ez az utolsó levelem lesz. Meg kell halnom. Fáradt vagyok és szerencsétlen. Árva lettem. Az utolsó napokban által mentem lakni a te drága, jó anyádhoz, ez vót az én utolsó menedékem. Bódog vótam nálla. De ő is meghótt. És temetése napján gyűtt a hír a némettől, hogy drága Pista öcséd is elesett valahol. Az éjjel pedig Tégedet is láttalak álmomban meghóttan. Minek nekem az élet? Isten veled édes Andrim. És ha mégis életben maradnál — gyer el a siromra. A Te szerencsétlen mátkád Verdesi Margit“.

Megdörzsölöm a szemem: mi ez? Pista... Margit... Verdesi... Andris... András. Honnan ismerem ezeket a neveket? Sohasem hallottam. S mégis...

Megnézem a levél címzését: „Infanterista Bendári András urnak, a generális Cuthager ur dínerjének. stb.“

Nagynehezen összeszedem a fejemet. A... ez az én tábori ágyam... Bendári András. A pucer... a gyilkos... Tehát ez az, akit a parancs keres. Margit, Verdesi

Hitler-propaganda Amerikában a zsidók es katolikusok ellen

Detroitból jelentik: Az elmúlt héten a nemzeti szociálista-párt nagygyűlést hívott egybe, amelyen az amerikai nemzeti vezetők Lüdecke tartotta a vezérszónoklatot. Lüdecke ismertette a németországi horogkeresztesek programját. Beszélt a hitler-féle fajelméletéről és megfújta a harci riadót a katolikusok ellen is. Lüdecke beszédét már az első percekben megzavarták a hallgatók. A „rendzavarók“ ezáltal nem zsidók voltak. A hallgatóság egyrésze meg akarta lincselni a nemzeti szociálisták szónokát, akit csak a nagyszámban megjelent rendőrség mentett meg a résztvevők dühétől. Nagyobb csoport alakult végül meg, és hivatalosan is intervniáltak a halósnál a horogkeresztesek és azok programja ellen. Az Egyesült Államok nem tűrheti meg az uszításnak ezt a nyílt és szemérmellen formáját.

Chikágóból ugyancsak nemzeti szociálista gyűlést jelentenek. Érdekes, hogy Amerikában az összes nemzeti szociálista gyűlések a Németország és Hitler éltetésének jegyében születtek. Azért különös ez, mert a nemzeti szociálista program, amint arra egy másik számunkban már rámutattunk, esetenként tér el egymástól. Minden országban speciális nemzeti aromája és ize van. Ugy látszik azonban, hogy a vérszegény amerikai nemzeti vezetők még erre se n képesek. Felkérődzik mindazt, amit a német hitleristák már megettek. A Chikágói gyűlésen több mint 2000 ember vett részt. A szónok kijelentette, hogy Németországban rövidesen Hitler kerül uralomra és ezzel megszűnik a zsidók uralma is azon a földön. A német nép megszabadul a zsidó rabigától. Ugy örült ennek a kijelentésnek a hallgató község, mintha a newyorki törszédéről jelentették volna ki az éltékpapírok emelkedését. Mindenesetre megállapíthatjuk, hogy Hitler ma már elérte fejlődésének csúcspontját. Emelkedés erről a ponttól már nem lehetséges. A Hitler jövője a hanyatlás. Ezt érzi ő is és a taktikázásai nem is akarnak mást, minthogy megtartsa magassági nivóját ezen a ponton. Előre mondjuk: nem fog sikerülni neki. A frázisok egyelőre még hatnak, de a tiszta ész le fogja gyűrni a sötétben bujkáló uszító hajlamokat.

Margit... a szeretője... Igen. Persze. Margit. Aki hírül írja neki, hogy öccse, Pista elesett a németeknél. S én mindezt tudom valahogyan... Mi ez?

S miközben én gondolkozom és csodálkozom, jön a pucerom és hármashozzák a generális testét. A hulla rettenetes állapotban volt.

— Hol találtad?

— Nem messze innen. Itt Lazarevka faluban instálom alássa. Az izében... az izéből huzztuk ki. Be dugták ott a Velicky-palota udvarán, az izében...

Utána mondom magamban: „Lazarevka... Velicky-palota... az izében... Ejnye.“

A pucerom pedig folytatja anélkül, hogy kérdeznék, mosolyogva:

— A fendrik urtól tudtam meg.

— Tőlem-e? Hogy-hogy tőlem?

Hát ugy, hogy fendrik ur mélyen eldult s álmában fel tetszett kiállni, én felébredtem, fendrik ur pedig beszél az álmában.

— Áhá. Ez az. Végigvillant bennem az egész. Az álmom. Ugy. Megnézem még egyszer a halott bakát s észreveszem: a homlokán hosszú sebhely. Megtapogatom a mellét: majdnem meleg még. Rettenetes. Ez az ember alattam haldoklott s meghalt. Rajtam keresztül szállt ki a lelke. Szája véresen sebzett, száján keresztül szurták meg az oroszok.

A pucerom megszólal:

— Hej fendrik ur, ha a gyilkost is megálmodta volna!

— A gyilkost, fiam? itt van ni! Ez az!

(Vége).

Felfüggesztjük a Központi Iroda ügyében indított ankétunkat

Az orth. központi iroda ügyében indított ankétunk cikksorozatát egy időre fel kell függesztük. Nem azért, mintha nem bővelkednénk hozzászólásokban. Sőt, éppen az a hiba, hogy túl sok is már a hozzászólás. De nem is ez volna a baj. Mert hiszen lapunk hasábjai pártatlanul állottak eddig is az ügynek szolgálatában. Ankétunkkal az volt a cél, hogy az erdélyi zsidó közvélemény megismerje illetékesek tollából a való helyzetet. Azt akarjuk, hogy tisztázódjanak a félreértések és mindenki tudja, hallja és lássa, mi az orth. zsidóság követendő útja; Erdélyben. Rengeteg hozzászólás érkezett eddig be, melyet részben azért nem közölhetünk, mert névtelenül írták. A másik igen tekintélyes hányada a beérkezett hozzászólásoknak abba a hibába esett, hogy letért a tisztára elméleti vita terepéről és személyes ellenszencvek, vagy személyi szimpátiák szerint állította be a kérdést. Lapunk, melynek egyik főfeladata, hogy tisztázza a kérdést, még a nagy konferencia előtt és a világért sem szeretné, ha a különböző felfogások, ambíciók csataterévé válnának ennek a lapnak a zsidó közügyek őnzellen szolgálatára szentelt hasábjai. Érkeztek hozzánk garmadával hozzászólások, melyek a chászid frakció elleni hangulatot élezik ki, személyi élű támadásokkal. És jöttek hozzánk bőségesen cikkek, amelyek az askenáz irányt perhorreszkálják.

Amint nem adtuk oda eddig sem magunkat sem személyi kultuszok, sem személyek elleni támadások célpontjának, úgy nem tehetjük ezt meg a jövőben sem. Nekünk ideális értelemben véve csak egy szent cél lebeghet szemünk előtt. És ez a cél: az orthodoxia belső válságának leküzdése. Egy egészséges, életerős, minden pártbillongástól mentes erdélyi zsidó közélet megeremtése a célunk. És ehhez a célhoz nem lehet az ut a személyi támadások, vagy személyi favorizációk populáris tétele,

Cikksorozatunknak az a legfőbb feladata, hogy összehozza az erőket és a világért sem az, hogy visszavonást, ellenségeskedést szítson. Szól ez a cikkünk mindazokhoz, akik — nem kételkedünk benne, hogy jóhiszeműen — úgy vélték, hogy ilyenszerű hozzászólásokkal is szolgálják mindnyájunk ügyét. Lapunk csakis elméleti vitáknak állhat rendelkezésére, mert amíg ezen a platformon mozog tevékenységünk, tudjuk, hogy munkánk csak jó és szép eredménye lehet. Csak nem személyi térre vinni az ügyeket. Épen ezért felfüggesztésünk csak ideiglenes és továbbra is folytatni fogjuk ankétunkat, mihelyt ismét abba a nyugodt mederbe terelődik az ügy, mely minden ellenségeskedést kizár és melyre most ezerszeresen inkább van szükségünk, mint valaha. Az egységes és összetartó orthodoxiára a mai súlyos és gondterhes időben még sokalta nagyobb szükség van, mint bármikor. Akinek még van Erdély közéleti férfiai között mondani- valója, azt szívesen látjuk, mert kapunk nyitva vannak, minden be sületés szán téku, a közbajaiért aggódó testvéreink számára.

GROSZ DAVIO
szalmakalapgyár
Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37.
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok kitéra 50-78

Olcsó RÁDIO vásár
3+1 lámpás hálózati készülék hangszóróval, antennaszerezéssel együtt **4800** lei
TELEPEȘ RÁDIO
hol villanyvilágítás n ncs:
3 lámpás . . . **1850** lei
4 lámpás . . . **2850** lei
RAJZ ANTAL rádiószakú-letében
Oradea, Teleky-u 2 Telefonsz.: 512

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Swath 21, január 29.
Szombat, Swath 22, január 30.
Heti szidra: יתרו
Heti háftóra: בשנת מות המלך

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.05
gyertyagyújtás 5.15
Istentisztelet kezdete 5.25
Szombat befejezése 6.20.

FELHIVJUK ELŐFIZETŐINKET, különösen azokat, kiket inkasszansainknak nem áll módjukban felkeresni, hogy hátralékos előfizetési összegeinket számunkra haladéktalanul küldjék be. Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogatásnak bennünket, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük a jövőben is címükre. A „NÉPÜNK“ kiadóhivatala.

— Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen fűgetlen és legolcsóbb lapjának, a „Népünk“-nek. A „Népünk“-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

— **Felavatták a telavivi nagy Ohel-Sém templomot.** Telavivból jelentik: Chanuka harmadik napján ünnepélyes keretek között avatták fel az Ohel-Sém zsinagógát. Az 5000 embert befogadó óriási zsinagóga 7 évig épült, miután a rendelkezésre álló összeg újból s újból kifogyott, amíg egy Betesch nevű szefárd Palesztinabarát a hiányzó összeget a telavivi hitközség rendelkezésére bocsátotta. A templomot egy Berliner nevű építész gyönyörű zsidó-orientált stílusban építette. Az avató ünnepélyen Usiel rabbi lángoló beszédet mondott, melyet mintegy tízezer ember hallgatott végig. Az ünnepség a Hatikva hangjával ért véget.

— **Németországban akció indult a katolikus-zsidó egységfrontért.** A Berlinben megjelenő „Nachlath Zwi“ rabbinikus folyóirat érdekes cikket közöl legutóbbi számában dr. I. Weigl ismert katolikus vezetőfértől, aki több vallásos művei között, könyvet írt a „Das Judentum“ címen, amelyben méltatja a zsidóság biblikus jelentőségét. Az idézett cikkben dr. Weigl egy egészen új eszmét vet fel. Véleménye szerint elérkezett az idő arra, hogy a zsidóság és a katolicizmus összefogjon és közös erővel küzdjön a terjedő vallástalanság ellen. Ugyancsak közös erővel kell megküzdeniük az antiszemita izgatás, valamint az antikatholicizmus ellen, amely a hitler-propaganda kapcsán ismét lábrakapott Németországban. Dr. Weigl cikke nagy feltűnést keltett egyházi körökben és valószínűséggel bír, hogy valamilyen formában eredményei is lesznek.

— **Budapest városi tanácsa rituális kosztot ad a zsidó munkanélkülieknek.** Budapestről jelentik: Budapest székesfőváros polgármesterei hivatala elfogadta dr. Korein központi szociális bizottsági tag indítványát, amely szerint a fővárosi élelmezési akció keretében a zsidó munkanélkülieknek a város költségére rituális kosztot adjanak. A polgármester ennél fogva 15 rituális népkonyhát állított fel, ahol naponta 3000 felnőtt és 1200 tanuló gyermek ingyen ebédet kap. A rituális és nem rituális élelmek közötti differenciát a hitközségek fedezik.

— **Lehet-e egy elégetett zsidó hamvát zsidó temetőbe elhelyezni.** Londonból jelentik: A nemrég elhunyt cionista vezetőfért, a „Jewish Chronicle“ szerkesztője, Leopold Greenberg végrendeletében úgy intézkedett, hogy holttestét krematóriumba hamvasszák el és hamvait Palesztinába szállítsák. Leopold Greenberg végrendeletében továbbá kéri a vallási ritus mellőzését és hamvainak a Jeruzsálem melletti Skopus-hegyen való eltemetését. A palesztinai rabbinatusi hivatal ennek kapcsán felhívást intézett az összes zsidó temetkezési szervezetekhez, hogy ne adjanak helyt a Greenberg kérésének, mert az elégetett holttest eltemetése ellenkezik a zsidó ritus törvényeivel. A rabbinatusi körlevelet természetesen a nyilvánosságra került végrendelet provokálta, mivel hasonló eset még nem fordult elő zsidó temetőkben Palesztinában. Annyi változtatást azonban mégis fognak a végrendelet szövegén eszközölni, hogy nem a Skopus-hegységre, hanem az olajhegyi zsidó temetőbe helyezik el a Greenberg földi maradványait, közelébe a híres héber lexikoníró és nyelvész, Ben Jehuda sírjának.

— **A lengyel rabbi egyesület konferenciája.** Varsóból jelentik: 300 rabbi jelenlétében nyílt meg a 900 rabbitagot számláló egyesület harmadik konferenciája. Az elnökség tagjai voltak: Kanal (Blaszko), R. Mendel Alter (Pabianiz), Lewin (Rzeszow), Bär (Osorkowo), Lipschyz (Kalysz), Varszawiak (Mokorliw). Ott voltak a grodziski, radzimini és novominski rebek is. Az összes hatóságok üdvözölték a konferenciát, a rabbi-kapacitások közül a „Chofecz Chajim“ és a vilnai R. Chajim Öser Grodzenky üdvözlő táviratát olvasták fel. A konferencia a rabbiszövetség kiépítését szükségesnek tartja, hogy a kormány kompetens véleményező szervnek ismerje el vallási ügyekben. A konferencia hosszasan foglalkozott az agüna (férjeiktől elhagyottak, kik nem tudnak férjeikről semmit) asszonyok ügyével. Az egybegyűltek tiltakoztak az ellen, hogy a palesztinai bevándorlást korlátozzák. Két napig tartottak a nagy horderejű tárgyalások.

— **Megszólat a zsidó nyomor.** Rigából jelentik: A zsidó munkanélküli tömegek között a nyomor mind nagyobb rendeket vág. Néhány nappal ezelőtt mintegy 300 főnyi zsidó munkanélküli vonult fel a rigai nagy zsidó hitközség épülete elé, ahol: „Ehesek vagyunk“, „Kenyeret adjatok“ kiáltással követelték enyhítést a nyomorúságukon. Rabbiner Dubin, a zsidó sejmképviselő beszélt az izgatott tömeghez, amely azonban továbbra is hangosan elégedellenkedett, úgy, hogy a rendőrség vonult ki és gummibotokkal verte szét a demonstrálókat.

— **Amsterdamból jelentik:** A zsidó gyémántcsiszolók között a munkanélküliség ismét emelkedett. Egyelőre további munkáselbocsátásokra van kilátás. Jelenleg a munkanélküli zsidó gyémántcsiszolók száma meghaladja a 3500-at.

— **Ismét bomba robbant Palesztinában.** Jeruzsálem: Rövid idő leforgása alatt immár a 4-ik bomba robbant Palesztinában. Még eddig nem sikerült az előbbeni bombavetőket sem felfedezni és már újabb robbanás rázkódtatta meg a palesztinai közvéleményt. Az újabb bomba a haifai görögkatolikus negyedben robbant fel, közel a karmeli vasulvonalhoz. Csakugy, mint az előbbi, ennek sem lett halálos áldozata. A kár is egészen jelentéktelen.

ORTH. KÓSER ארטה כשר

STERN AMSEL

vendéglője

Oradea, Piața M. Viteazul 7

3 fogásos ebéd ára 20 lei

Utazók találkozóhelye!

— **Tel-Aviv rendőrsége továbbra is zsidó marad.** Mint ismeretes az államrendőrség részéről akció indult arra vonatkozólag, hogy a tel-avivi rendőrség speciális zsidó karaktere eltűnjön és újabb rendőröket képezzenek ki a keresztény és mohamedánok közül. Dizengoff, Tel Aviv polgármestere ennek kapcsán felírt a palesztinai kormányzóshoz, ahol tiltakozott a rendőrség átcsoportosítása ellen. A Zsidó Távirati Ügynökség jelentése szerint az ellentéteket sikerült átidalni és az újabb rendőrök kiképzésének terve most már teljesen elesett. A palesztinai államrendőrség főnöke, Spicer nyilatkozatában kijelentette, hogy a tel-avivi rendőrség speciális zsidó karaktere a jövőben is megmarad.

— **A nemzeti szocialista herceg és a zsidó nagykereskedő.**

Berlinből jelentik: A horogkereszteseknek van egy hercegük, August Wilhelm, akit az egyszerűség és a becézés kedvéért csak „Auwi“-nak neveznek. Auwi herceg egy nemzeti szocialista gyűlésen mondott legutóbb egy beszédet, amelynek szövege többek között nagyon emlékeztet bennünket az utóbbi időben elterjedt arisztokrata viccek hülyeségére. Idézünk egy mondatot abból a bonyolult és zavaros beszédből, amelyet a herceg tartott. Egy mondatot, amely véletlenül világos és érthető és szól pedig imígyen: „A köztársasági Németországban úgy éreztük magunkat, hogy hazátlanok vagyunk. Mióta azonban hazánkban Hitler Adolf lett az igazi ur, azóta megtaláltuk otthonunkat is“. Így a herceg. És miért is ne? Miért vonná ő ki magát a nemzeti szocializmus szennyes köréből? Nem is teszi, de nem is várjuk tőle. Azonban érdekes valamit itt megjegyezni. Egy tényt, amit a berlini progresszív sajtó vetett fel és emlékeztette a herceget reá. A forradalom idején történt, hogy a herceg menekült, mert muszáj volt neki. A német nép akkor nem szerette a hercegeket. És a herceg egy zsidó nagykereskedőhöz menekült. És a zsidó kereskedő befogadta és ezzel megmentette az életét is, amiért különben senki sem vállalt volna abban az időben felelősséget. Azóta eltelt egy néhány esztendő és a herceg most ismét nagyon haragszik a zsidókra és szereti a Hitler Adolfot. No igen, és mondja még valaki, hogy nincsen fejlődés, még ha az illető egy arisztokrata is. Egy arisztokrata és ami még ennél is rosszabb, egy német herceg...

— **Hajnalodik keleten.**

Három felvonásos mizrachista propaganda szindarab és egyéb zsidótárgy szindarabok, vigjátékok, bohózatok, tréfák előadási joga megszerezhető: **Mannheim Mór középisk. hitokt. tanárnál Debrecen, Piac-u. 41.** Kérjen részletes ismertetést.

— **„Sasz-Chevra“ egyesület alakult Aradon.** Lélekemelő ünnepélyes alakuló gyűlésnek volt tanuja az aradi orth. zsidóság. Az a páratlan küzdelem, mit az alig két évtized óta fennálló aradi orth. hitközség a Talmud-Thóra és a vallásos nevelés érdekében kifejt, egyre jobban hozza meg megérdemelt gyümölcsét. Az állandóan reneszeresített talmud tanulásnak egy új stációját jelenti az elmúlt héten megalakult Sasz-Chevra is, hol Arad vallásos zsidósága nem csak az ünnepségből, de a hozzájárulásokból is hathatósan kivette részét. Az elmúlt szombat este tartotta meg a Sasz-Chevra alakuló gyűlését, Heller Antal gombgyáros elnöklete alatt, kinek áldozatkészsége és tevékenysége nagyban hozzájárult a most már szépen működő Chevra megalapításához. Szép szavakkal ecsetelte az egyesület nemes misszióját, mely egyidejűleg hivatva van nagy, nemes teljesítményeket nemcsak az aradi orth. hitközség megalapozásában, hanem az egész erdélyi-orthodoxia erősítésében végezni. Több elhangzott szép, lelkesítő beszéd után meglett választva az új előjáróság: Schreiber Joachim törábbi elnöklete alatt, Neulender Jakob, S. Léb Ganz, Stauber Ábrahám, Feldmann Sámuel, Friedmann Izidor, Bergman Jakob és Teuerholz I. B. vez-tőkkel. A gyűlés után nagy „Mölave de malke“ volt, mely késő hajnali órákig emelkedő hangulatban zajlott le.

HETI GLOSSZÁK

A magyar zsidóság ébredezik

Dr. Biedl Samu, a szegedi zsidó hitközség elnöke szenzációsan érdekes beszédet tartott, egy Szegeden megtartott cionista meeting alkalmából. Már több ízben irtunk erről a nagyszerű és magyarországi zsidóság életében egészen új hangokat megütő zsidó közéleti férfiu szerepléséről. Ez nem áll le vitázni Ravasz püspökkel, hogy de bizony, zsidó maradok. Oh! Ennél a vérszegény játéknál sokkalta messzebb tart a szegedi zsidó hitközség elnöke. Öntudatosan cionistának vallja magát, mert mint mondta „*Én nem erősködöm és tolakszom: Magyar vagyok, magyar vagyok! Kimondom frázis nélkül: zsidó vagyok!*” És beszédének további részében arra hívja fel az egész félrevezetett magyar zsidóságot, hogy nézzon szembe a tényekkel és mondja ki az igazságot becsületesen. Én ennek a szókimondásnak egyellen levonható következtetése az, hogy a zsidó ne tolakodjék a magyarság körébe, amikor az nem ismeri el, hogy „csak felekezeti” a zsidóság. Mint ahogy ez kétségtelen tény is, hogy *fajlag, világnézetileg és ezernyi más oknál fogva is, csak zsidónak vallhatja magát.* Biedl Samu dr. régen kegyvesztett lett a pesti asszimilációs körökben. Már régen rossz szemmel nézik, odaát még újszerű megállapításai. És ez a Biedl Samu, nem holmi kis „galiciánér” faluban, vagy városkában ros-hokohol, hanem Szegeden. Igen azon a Szegeden, ahol szerinte 128 000 magyar nem ismeri el, hogy a zsidó: magyar is egyúttal. Többek között ezt is a Biedl dr. beszédéből idézzük szószórint, mert ennek erdélyi aktualitása is van:

„Nagyon jól tudjuk, hogy *Pro Palesztina* és cionizmus egy és ugyanaz, tehát kövessük a célt és nevezzük becsületesen a nevén a gyermeket.

Tudom, hogy az én hitközségem túlnyomórészt anticionista. Nem bírom megérteni, hogy zsidók ilyen hosszú idő alatt nem bírták végigcsinálni azt az egyszerű gondolatmenetet, melyet én egyszer rövid negyedóra alatt magyaráztam meg nagyon szigorú, hivatalos nemzsidó társaságnak.

1921-ben hazaárvulási per folyt a hadbírószék előtt egy zsidó katonatiszt ellen, ki ellen különböző vádpontok közt az is szerepelt hogy cionista. Szakértőként voltam beidézve, hogy mi is tulajdonképpen a cionizmus. A kérdésre kérdéssel feleltem. Mit tenne az elnöklő. Órnagy ur, ha Magyarországból kiűzött zsidó léte egy erdélyi hatóságunk kellene bementani személyi adatait? Nem mondhatja hogy magyar, hiszen innen üzték ki, nem mondhatja, hogy román, mert noha ez nagyon kényelmes lenne, de senki sem hinné el. Kénytelen lenne megmondani az igazat, t. i. hogy zsidó.

Nincs ebben hazaárvulás, mert ez nem érinti a hazaszeretetét. Emelt fővel kell ezt megmondanunk, mert erre büszkék lehetünk és emelt fővel kell ezt megmondanunk annál is inkább, mert ez az igazság.

Hiszem, hogy Magyarország zsidósága meg fogja találni az életadó új ideált, s életben fog maradni, Nem tudom, nem tudhatom, hogy eléri e a cionizmus célját. De vétek és bűn meg nem ragadni az egyetlen kínálózó mentőövet s nem követni oly célt, mely hisszük és reméljük, hogy elérhető s mindenképpen a zsidó jövő felé vezet.”

Az a szellemi apály, mely már már elöntéssel fenyegette ez egész magyarországi zsidó közéletet, ugylátszik regenerálódási folyamaton megy keresztül. A csillag Szeged felől látszik a horizonton. És a szomorú zsidótlansági aszályt egy új szellemi árvíz fogja lepedéséből felrázni Szeged felől, akkor mi is mondhatjuk majd, aplikálva a régi híres mondást: a magyar zsidóság ezek után szebb lesz, mint volt!

Leltár-árusítás!

Raktárunkon levő összes maradékokat a legjobb minőségű külföldi márkás cipőkből is hallatlanul olcsó áron piacra dobjuk:
Néhány mutatványszám árainkból:

Női bőr házicipők . . . Lei **99**

Női színes bőrcipő, francia és trotteur sarokkal . . . Lei **190-től**

Férfi cipők egyes párok . Lei **290-től**

Női Luxuscipők Lei **290-től**

Hogy áraink tényleg léteznek, győződjön meg kirakatainkból:

REICHARD cipőáruház

Ha a Dnyeszter beszélni tudna . . .

akkor bizonyára sok, nagyon sok büntényről rántaná még le a leplet. A jassii újságok a sorocai eseményekkel kapcsolatosan felelevenítenek egy másik esetet is, amely csak nemrég, ugyancsak a Dnyeszter partján történt. Akkor is egy sorocaihoz hasonló tervszerű lörbecsálás történt. Egy házaspár akart Oroszországba menni és az egyik határőr úgy teljesítette törvényes „kötelességét”, hogy vállalkozott az átszállításra. A Dnyeszter partján aztán az ismert módszer szerint lelőtte őket. Mindkettő meghalt. Mert meg kellett halniok. A káplár zsebéből nyomta a pénz, amit a szöktetésért kapott. Annyi különbség azonban mégis van a két eset között, hogy a gyilkos határőrt akkor letartóztatták és a katonai bíróság ítélkezett is felette. Ez a különbség azonban rögtön megmagyarázható, ha megtudjuk azt is, hogy az akkori áldozatok, *nem voltak zsidók . . .*

Mert ez és így nem történik és nem történhetik mással, csak zsidóval. A zsidót, azt szabad! Az hősiesség és nemzeti érdem. A kiáltó szörnyűségek igazolva lesznek. Még a látszat sem fontos. Nem lényeges, hogy mit mondanak. Nem lényeges, hogy konkrét és letagadhatatlan bizonyítékok szólnak ellenük. Még vizsgálatot sem vezettek be. Még a forma kedvéért sem. Hiszen ettől amugy sem sokat várhatnánk. De legalább mutatnának valamit. Hiszen alkotmányos és demokratikus királyságban élünk. Hiszen parlamentünk van. És „alkotmányos” képviselőink is vannak. Ehelyett inkább csak azt kapjuk, — hogy „fogjuk be a szánkat”. Hogy hallgassunk. Mert csak az az „igazság”, ami hivatalos. Mi azonban megfordítjuk ezt a tételt és azt mondjuk: minden hivatalosnak az igazság szolgálatában kellene állani. De nem áll. *Mert más a hivatalos és más az Igazság. És a Dnyeszter-parti tömeghalált csak a „hivatalos” igazolhatja, de az Igazság — soha.*

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árúk, kefe- és vegyiárúk legolcsóbb beszerzési forrása!

Pontos figyelmes kiszolgálás! - Szombat és ünnepnapon zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa ucca 14.

Inzolvencionizmus

A Mindenludó látja lelkünket, hogy nem akarjuk laptársunkat az Új Kort bántani. Miért is bántuk? Az olyan deszgatáló dolog, ha két egy célért küzdő lap marja egymást, minden ok nélkül. Hiszen jóformán konkurrensnek sem vagyunk. Mi legalább úgy tartjuk és úgy valljuk, hogy nem vagyunk azok. Mi nem is támadtuk őket sohasem. Ők kezdték. Mi nem is válaszoltunk volna. De mert legutóbbi cikkünkben gúnyosan azt irtuk, hogy az itteni közönséget nem mindenkor érdeklik detailproblémái Palesztinának, inkább az itteni zsidó bajok, úgy látszik, ez a gúnyunk eredményes is volt. Nagyon is eredményes. Nagyon is.

Legutóbbi számában példának okáért, már az erdélyi zsidóság nagy és égező kérdéseivel is foglalkozik. Mit képzelnek Önök, mivel kezdi ezt a nagy érdeklődést az Új Kor a „hazai viszonyok” iránt? Mivel? Vajon mivel? Tehát létesítettek egy rovatot? Kik lettek fizetésképtelenek Erdélyben? Melyek azok a cégek, amelyek a legutóbbi héten tönkrementek?

Ez az! Ez az! Ez kell a magyarnak, illetőleg — a zsidónak! Ez kell a zsidónak! Ez már mélyébe hatol az egész kérdés komplexumnak. Ez fontos. Hogy tudják azok a jó cionisták, hogy erdélyszerte kik azok a zsidók, akik tönkrementek. Ez aztán igen! Új kor — új kort jelent. Ez és ilyen még nem volt. Mi ismerjük az összes lengyel, német, svájci, francia és angol, de még az amerikai zsidó lapokat is. Ismerjük és sok közöttük nagyon jól van szerkesztve és foglalkozik saját országa zsidóságának kérdéseivel. De ezeket mind lepipálta az Új Kor. Korszakos találmánya van. Mert ilyenformán egyik se fogta meg a dolgot.

Kik az inzolvenciósek itt bércek kis hazánkban, szép Erdélyben. Ez kell az olvasónak! Ez a szégyenpad. Amit eddig csak szaklapok hoztak, vagy napilapok. Zsidó lap még soha. De igaza is van. Mert ez a lényeg. Nem az, hogy miképpen lehetne megoldani a zsidóság milliányi problémáját. Minek megoldásokon töprengeni. Hiszen kézenfekvő, hogy ezt megirni fölösleges. Csak a fizetésképtelenséget. A „halálozási rovatot”. Most még ehhez hozzáírni a tel-awiwí tönkremenéseket és akkor komplett a lap. Teljesen komplett. Készen van. A zsidóság is, meg az Új Kor is.

Ez a cionizmus. Ez az igazi cionista propaganda. Hogy szabatosan fejezzük ki magunkat. Inzolvencionizmus.

Éljen az Új Kor. Ez az inzolvenciás, csunya világ, mely helyet kap, a „hivatalos lapban”. Ez kell a hivatalosnak. És aki ezt nem olvassa, az — nem cionista!!!

Anyák! Höfer hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését

Legszebben fest, tisztít I. V. O.

Mészáros ucca 4. (Royal-kávéházzal szemben) és Uri ucca 34. Telefon 8-33

Dés mellett borzalmas kegyetlenséggel meggyilkoltak egy öreg zsidó házaspárt

Dés. A Nagylonda mellett lévő Tordavilma községben ismeretlen tettesek véres rablógyilkosságot követtek el, melynek Blum Herman hetvenegy éves kereskedő és felesége estek áldozatul. A péntekről szombatra virradó éjszakán ismeretlen tettesek behatoltak Blum Herman kereskedő házába. A hetvenegy éves aggastyán és felesége már aludtak, mikor a váratlan látogatók késsel nekikötötték.

A tehetetlen öregek nyakát átvágták a rablógyilkosok, akik ezután a házban talált összes értékeket összeszedték. Hogy a borzalmas tettet leplezzék, a rablógyilkosok hávozásukkor felgyújtották az elhagyott épületet.

A falu lakosai pár perc múlva a tűzvész hírére ébredtek. A szomszédok azonnal az égő házhoz rohantak és nagy fáradozások árán sikerült a száraz téli időben rendkívül veszélyes tüzet lokalizálni. Az emberek ezután behatoltak a házba, ahol a hálószobában vérükbe fagyva találták meg a közégben jólismert öreg házaspárt. A nyomozás csak azt állapíthatta meg, hogy a gyilkosok minden értékéből kifosztották a házat. Butorokat, fehérneműket, kevés ékszert és a háznál talált egészen minimális készpénzt vittek magukkal a gyilkosok. A Blum Herman házaspárt szegény embereknek ismerték a faluban és épen ezért nem valószínű, hogy a községbeli emberek közül követte volna el valaki a rablógyilkosságot.

Szombaton a dési csendőrszázad emberei mentek ki Tordavilmára, ahol megkezdték a borzalmas bűnügy nyomozását, ez ideig azonban eredménytelenül.

A tragikus halált halt házaspárt vasárnap délután óriási részvét mellett temették el. A temetésre a vidék összes zsidó családjai felvonultak.

— Megöltek egy zsidó kolonistát Palesztinában. Balfouriban (Emek Jezreel) éjnek idején saját lakásának ajtaja előtt megölték Josef Burstein kolonistát. A teljes revolverrel terítette le Bursteint, majd elmenekült. A házból ugyanis a dörrenés zajára a kolonista apja sietett ki, amit a gyilkos idejekorán észrevett. A rendőrség hamarosan értesült a merényletről és azonnal bevezette a vizsgálatot, valamint megkezdte a tettes üldözését is. A közeli országotan elfogtak egy 7 tagból álló arab csapatot, akiknek a nyomozás eddigi megállapításai szerint közülük van a támadáshoz. Kétségtelenül ugyanis az, hogy a gyilkos kiakarta rabolni a kolonistát és ezt csak az apja váratlan megjelenése akadályozta meg. Az elfogott hét arabról annyit már sikerült megállapítani, hogy szervezett rablóbandának a tagjai. A tragikus végű kolonistát január 17-én temették el az Emek kolonistáinak mély részvéte mellett.

— Adakozzon minden zsidó a zsidó jóléti szövetség perselyébe.

— Elhunyt híres rabbi. Aschaffenburgban az elmúlt szombaton elhunyt dr. Rafael Breuer kerületi rabbi 52 éves korában. Az elhunyt igen széles tudású, kitűnő tollu buvárlója volt a szent iratoknak és halálának híre mindenütt mély részvételel keltett. Temetésén, mely az elmúlt hétfőn a zsinagógából történt, a frankfurti zsidóság képviselői is megjelentek, miután édesatyja, Breuer Salamon és nagyatyja, Hirsch Sámson Rafael Frankfurtban működtek. Az elhunyt negyedszázadon át töltötte be jelenlegi állását.

— Az oradeai olasz zsidótemplom követésreméltó példája. Megírtuk, hogy Nagyváradon, az olasz városrészben, ahol eddig az orth. zsidóság nélkülözni volt kénytelen egy megfelelő templomot, néhány lelkes zsidó férfi kezdeményezésére kellő befogadóképességgel egy imaház létesült. Az akció kezdeményezői Horovicz Dániel, Hermann Mihály és Vadász Albert nemes akciójukat taggyűjtések útján is folytatják és remélik, hogy siker fogja koronázni ama törekvésüket, hogy az olasz városrészben lakó zsidóság az általuk létesített imaházban tömörüljön.

— 80 zsidó hitközség szűnt meg eddig Németországban. A német zsidóság gazdasági és politikai helyzete egyre több aggodalomra ad okot. A legutolsó kimutatása szerint eddig több mint 80 zsidó hitközség szűntette meg működését Németországban. Közülük az állásnélküli zsidó hitközségi tisztviselők száma.

— Influenza, torokgyulladás, az orr és garat elnyálkásodása, a mandolák megbetegedése, valamint tüdőcsúcshurut esetén gondoskodják arról, hogy gyomra és beleit a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által többször és alaposan kitisztítsanak. Közkórházak főorvosai megállapították, hogy a Ferenc József víz lázal járó fertőző betegségekkel is a szenvedő emberiségnek nagy szolgálatot tesz. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— A nagybányai Ceire Mizrachi végleges megalakulása. Folyó hó 20-án ünneplés keretében közölt hírt arról, hogy a helyi csoport megalakuló gyűlése, amelyen a következő tagok lettek a vezetőségbe megválasztva: elnök: Mandel Jenő, alelnök: Áronovits Mór, titkár: Herschkovits József, pénztárnok: Vértes J., ellenőr: Bergfeld Izsó, templomi gondnok: Neuhausler Tibor. Ezenkívül egy háromtagú feyelmeztettség is választott a közgyűlés. A nagybányai csoport taglétszáma ezidő szerint 25. Minthogy a vezetőség eddig is lelkes és aktív résztvevője volt a Mizrachi mozgalomnak, bizonyos, hogy rövid idő alatt eredmény és siker fogja kísérni munkájukat. Itt említjük még meg, hogy a helyi Ceire Mizrachi rendszeresíti a péntek esti Oneg Sabbath előadásokat, mely már a mai napon, 29-én este 8 órakor megkezdődik.

Szatmári hírek:

A Szatmári Brith Hanoar sel Hamizrachi, mint minden évben, az idén is megrendezte Chamisha-Asszar ünnepét, mely úgy erkölcsi és anyagiakban a legfényesebben sikerült. Ordentlich Viktor ünnepi beszédében ismertette a Chamisha-Asszar jelentőségét, majd reáért a Mizrachi mozgalom szükségességére. — Wald Zoltán héber szavata általános tetszést váltott ki. — Az est fényponja Wald József főkantort ének-zámai voltak, gyönyörű és kellemes hangjairól a jelenlevők hangosan ünnepelték. — Olück és Klein jargon kupléit számtalanszor meg kellett ismételnie. — Befejezéstül a Bné-Akiva kórusa szebbnél-szebb héber dalokat adott elő. A precíz rendezését a Ceiroth agilis tagjai kell megdicsérni.

Kedden tartotta előadását az „Ezra” klub helyiségében Berger Marcell újságíró, a „Szamos” belső munkatársa. Előadása címe volt: A házasság problémája társadalomtudományi alapon. Az előadást zsufolt terem hallgatta végig. A gyűlés keretében Junger Zoltán tartotta heti revüjét és Nové Margitka ragadta magával a közönséget gyönyörű szavataival. A gyűlést dr. Weisz Gyula, az egyesület elnöke vezette le.

A szatmári „Barkochba” zsidó sportegylet az első kék-fehér estélyét szombat este rendezte meg. Az estélyen résztvett Szatmár zsidóságának színeje. A sportegylet által rendezett szépségversenybe a győztes Somogyi Málka (Manci) lett. A fiatalság a legjobb hangulatban reggellg táncolt. A bál fényes erkölcsi és anyagi sikerrel végződött.

A szatmári kispárosok, kiskereskedők és a Hasomer Haair társaságát nem kimélve mindent elkövet, hogy egy kellemes estét szerezzen a város közönségének és ennek eredményeként sikerült megnyernie estélyére a szatmári műkedvelő gárda legjobbjait. A nívós műsorból ki kell emelni a következő számokat: Ünnepl. beszéd, tartja dr. Borgida József. Sláger-számokat énekel Salamon Sándor operanékes. Táncokat lejtnek: Braun Ibolya, Braun Sándor, Eizenberger Ica és Riederman Béla. Gottermantól, zeneszámokat előad ifj. Lévai Mihály csellóművész Pávelka Ede zenetanár zongorakísérete mellett, Héber és jidis dalok, valamint a szatmári zsidó ifjak legjobb műkedvelői által előadandó két vígjáték. Az estélyen közreműködnek: Braun Annus zongoraművész és Barna Armin táncosnár. Tekintettel az estélyt megelőző érdeklődésre, minden remény meg van arra, hogy a műsoros est egyike lesz a szezon egyik legkiemelkedőbb eseményének. Az estély a Barna tánchelyiségében lesz megtartva.

A szatmári Brith Hanoar sel Mizrachi szombat délután nagy mizrachi propaganda délutáni rendezett az új tagok számára Mermelstein Zoltán részletesen is ismertette a Mizrachi céljait.

Az Oneg-Sabbath előadást e héten Weisz Emánuel tanár ur fogja megtartani.

Uzina Electrică a Municipiului Oradea
Oradea Város Villamosműve

Értesítés

A villamosmű értesíti az összes világítási áram fogyasztóit, hogy f. évi február 1-étől kezdődően az elektromos készülékek, károk és reklám világítások részére különleges olcsó áramdíjszabás lép életbe. Azon célból, — hogy minden áramfogyasztó olcsó tarifa mellett használhasson elektromos vasalókat, főzőedényeket, vízmelegítőket, porszívó készülékeket, elektromos kályhákat stb. s — hogy az esti nagy terhelés óráin kívül a világítás költségeit is erősen redukálhassa és hogy a kereskedők károk és reklám-világítás céljaira alacsony áramdíjhoz juthassanak, a következő négy tarifa rendszer alkalmazható.

1. Azon nagyobb fogyasztóknak, kik világítási és házikészülékek céljaira évi 500—1000 Kwóra közötti összefogyasztást garantálnak, jogukban van kettős tarifájú órák felszerelését kérni. Mindazon fogyasztás, akár világítási, akár egyéb célra szolgál, ami az esti túlterhelés óráin kívül esik, úgy éjjel, mint nappal, a garantált fogyasztás mértéke szerint hektowattóránkénti 85 banitól 45 banlig terjedő kedvezményes egységárral lesz elszámolva az eddigi világítási egységár helyett.

2. Azon áramfogyasztóknak, akik a fenti áramfogyasztást garantálni nem tudják, mindamellett elektromos házikészülékeket óhajtanak használni, jogukban van külön ipari óra felszerelését kérni és ezen célra szükséges áramfogyasztási tekintet nélkül az elfogyasztott mennyiségre, hektowattóránkénti 87 banis ipari egységáron fogják kapni az eddigi világítási egységár helyett.

3. Az összes fogyasztók, kiknek havi áramfogyasztása a 10 Kwórát meghaladja, amennyiben elektromos házikészülékeket óhajtanak használni és azt a villamosműnek bejelentik, azonban sem külön ipari, sem kettős tarifájú óra felszerelését nem óhajtják, azon kedvezményben részesülhetnek, — hogy a rendszeres világítási árammértékén mért fogyasztásuknak csak 75 százalékát fizetik világítási tarifával, a többi 25 százalékot pedig hektowattóránkénti 87 banis ipari egységáron.

4. Nagyobb károk világítások, reklám világítások, nagyobb elektromos kályhák, vagy nagyobb teljesítményű elektromos házikészülékek használata esetén külön megegyezés szerint a fentiekből eltérő különleges tarifa kedvezményeket állapít meg a villamosmű a fogyasztók részére.

Felkérjük mindazon fogyasztókat, akik a fenti kedvezményeket igénybe óhajtják venni, hogy a déli-élti hivatalos órák alatt, valamint délután fél 5 és 6 óra között a villamosmű 1. számú irodájában megjelenni sziveskedjenek, hogy részükre a részletes felvilágosításokat megadhatjuk és az igényelteknek megfelelő legelőnyösebb tarifa rendszert alkalmazhatunk.

Oradea 1932 január 23-án.

Uzina Electrică a Municipiului
Oradea

Férfiszövet különlegességek

bámulatos olcsó
leszállított árakban

Engross
Endetail

Havas & Grünteld
posztóáruházában

Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)

Közérdek vevőket készpénz áron szolgálunk ki

Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni

ZSIDÓ HUMOR ÉS SZELLEMESÉGEK NAGYJAINKTÓL

A kereszt

A Bál-Sém új kocsi fogadott fel, egy orosz legényt. Mikor először kocsiztak, a szekér elakadt a hidon a régi kőkereszt mellett, mely ott állott a folyóparton. A Bál-Sém élesen figyelte a kocsi: de a kereszt alatt elfordította az arcát és nem emelte meg a süvegét.

— Fordulj vissza! — parancsolta a Bál-Sém.

Otthon nagy meglepetést keltett, hogy a Bál-Sém ilyen gyorsan hazaérkezett. Tanítványai kérdésére a mester csak ennyit felelt:

— Azért fordultam vissza, mert a kocsi nem veletlén keresztet!

Aztán lassan hozzátette:

— Nem bírom egy olyan emberben, aki nem becsüli meg a saját vallását.

Két nappal később zsandárok jelentek meg a községben és a kocsi keresztek. Kiderült róla, hogy régóta keresett rablógyilkos volt.

Aki büszke a nemzetére

A vonaton történt. Egy büszke olasz és egy gőgös német vitalkoztak a nemzetek kulturájáról. Az olasz elsorolta: Dante, Giordano Bruno, Micheal Angelo, Leonardo de Vinci — a német pedig: Luther, Kant, Goethe, Wagner, stb. De nem tudtak megállapodni, hogy kié az elsőség. Mindkettő a maga számára akarta elhódítani a pálmát. Végül is az olasz kifakadt:

— Minden tisztelem az Önök kulturájáé, de annyit mégis csak el kell ismernie, hogy nekünk már klasszikus irodalmunk volt, amikor Önök még juhokat őriztek a földeken.

— Eppen itten téved Ön uram — válaszolta a német és hangosan felkacagott — mert nekünk már írott törvényeink voltak és fejlett költészetünk, amikor Önök még bárányokat őriztek a mezőkön. Én ugyanis izraelita vagyok.

— Ezzel ne jöjjön nekem — mondta erre mérgesen az olasz — hiszen én szintén izraelita vagyok.

Virraszt a Teremtő

A Bál-Sémnek az volt a szokása, hogy lefekvés előtt minden fillér pénzét kiosztotta a szegények közt, úgy hogy éjszakára sosem volt egy garasa sem a házában.

Egyszer a felesége így szól hozzá:

— Holnap reggel kenyeret kell sütnöm. De nincs egy fillér sem itthon, hogy lisztet vegyünk. Honnan vesszük holnap reggel a kenyeret a gyermekeinknek?

A Bál-Sém pedig mosolyogva így felelt:

— Nyugodtan lefekhetünk kedvesem. Főlöttünk virraszt az Örökkévaló. A Mindenható ébren van és ő tudja, hogy nekünk holnap reggel a gyermekeinknek kenyeret kell adnunk. Mi pedig nyugodtan álmra térhetünk.

Jól fejezte be

Reb Slome Nochem „dardike melamed” volt, aki megszokta, hogy nehézfejtű tanítványainak a megoldást elősegítse. Így foglalkozott az egyik nem tulságos okosnak tartott gyermekkel és a „Noach” heti szidra következő fejezetét ismertette a fiuval: „Czé min hatévu átu, weistechu, ibunechu, insé bunechu ituch”.

A rebbi megkezdi a fordítást: „Czé” — és menj ki, „Min hatévu”, — a bár... és azt akarja, hogy a fiu rájöjjön a szónak a helyes bevezetésére: a barkedől. A tők fejtű gyermek azonban rendes szokás szerint elkezdett kövélkezteni és azt mondja: a bárányból, a borból, stb. Reb Slome Nochem feldühösödik és kiabálja: „Menj a pokol fenekére”. Mire a fiu fellelegzik és dudolva folytatja: „atu — te, weistechu — és a feleséged, ibunechu — és a te fiaid, insé bunechu — és a fiaidnak feleségei, ituch — veled együtt.”

Ezüst a vitrinben

A Bál-Sém kislfiával meglátogatott egy rabbit Mezebuz mellett. A rabbi gazdag ember volt és ebédlőjébe egy hatalmas vitrin állott, gyönyörű üvegszekrény, tele ezüst edényekkel. A Bál-Sém kislfia ámulva bámult a kincsek előtt.

— Fiam — mondta a Bál-Sém, — ugy-e, irigyled a rabbit és fáj neked, hogy az apádnak nincs ennyi ezüstje? De tudd meg, édes fiam, jobb hogyha az ember pénzét szegények közt osztja ki, mintha halott ezüstit vesz érte és kiteszi az üvegszekrényébe, hogy az ott mozdulatlanul csillogjon és ne legyen jót senkivel.

Akik minket bántanak

Egyszer legbizalmasabb hívei panaszkodtak a Bál-Sém előtt, hogy a bródyi rabbi átkot adott ki ellene és megbélyegezte az egész chaszideus mozgalmat. Kérték a Bál-Sémet, feleljen mielőbb és minél erősebben ellenségeinek.

— Akik minket bántanak — felelte a Bál-Sém, — azok szent meggyőződésből teszik. Sőt nekik örömet okoz, ha minket üldöznek. A chaszidizmus tana pedig azt tanítja, hogy senkit nem szabad megfosztani örömeitől. Én nem felelek neki.

Primăria Municipiului Oradea, Secretariatul General
Ad. Nr. 30328/1931.

Publicațiune de concurs

In conformitate cu art. 78. din regulamentul pentru aplicarea Legii statutului funcționarilor publici și cu hotărîrea Comisiei Interimare a Municipiului Oradea Nr. 30328/1931 din 30 Octombrie 1931, publicăm concurs pentru completarea postului de prim mehanic la Teatrul Orășanesc „Regina Maria” devenit vacant prin punerea în retragere a titularului.

Postul de prim mehanic este sistematizat în regulamentul de organizare orășanesc, în gradul de agent tehnic, pentru care post este prevăzut în buget pe anul 1932 un salariu lunar brut (fără rețineri) suma de Lei 3550.

Cei ce doresc să ocupe acest post trebuie să îndeplinească condițiile generale de admisibilitate prevăzute de art. 5. din regulamentul pentru aplicarea legii statutului funcționarilor publici, și vor înainta cererile acestui Municipiu, însoțite de actele prevăzute de art. 7 din regulamentul suscitată, până în ziua de 31 Ianuarie 1932.

Cererile înrate după acest termen și cele ne-completate nu se vor lua în considerare.

În consecință se cer următoarele acte:

- Extrasul de pe actul de naștere.
- Certificatul medicului comunal în circumscripția căruia domiciliază.
- Certificat de studii (absolvent al cursului secundar inferior sau al unei școli de specialitate inferioare).

- Dovadă pentru satisfacerea serviciului militar.
- Declarație de limbile ce cunoaște.
- Certificat de naționalitate (cetățenie).
- Certificat de moralitate.
- Certificat de alegător.

Ca pregătire tehnică profesională pentru acest post se cere să fie mehanic monteur electrician calificat, având o practică de cel puțin 6 ani, și să aibă un certificat de examen pentru motoarele electrice.

Postulanții cari ocupă funcții publice vor menționa aceasta și vor înainta cererea prin autoritatea la care funcționează cu referințe din partea acelei autorități, cei din serviciu particular vor prezenta referințe scrise dela persoane particulare cu cari au fost în relații de serviciu.

Vor fi preferați cei cu vechime mai mare și cari vor da dovadă de aptitudini tehnice.

Oradea, la 11 Ianuarie 1932.

p. Președintele
Comisiei Interimare: Dr. Cornel Petric
Secretar General: Dr. Voștinar

Takarításra

festék, lack- és kefeárut
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagy-
kereskedőnél szereshető be
Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578 Telefon 378

RÖVID HIREK

NEW-YORK, Julius Rosenwald, az elmúlt héten elhunyt nagy zsidó filantrop végrendeletét a napokban bontották fel és hozták nyilvánosságra. E szerint a hátrahagyott 20 millió dollárból 11 millió dollárt jótékonycélokra, míg 9 milliót öt gyermeke számára hagyott. A 11 millió dollárból 5 millió dollárt az oroszországi zsidó kolonizáció céljaira hagyott az Agró Jointon keresztül. — A Németország-ból elszármazott pénzember, Paul M. Warburg, az American Federal Reserve Bank-System alapítója a napokban májban súlyosan megbetegedett. Az amerikai pénzügyi körök nagy szimpátiával viselkednek az előkelő pénzügyi kapacitás iránt.

MONTREAL. 92 zsidó család, akik a súlyos gazdasági viszonyok folytán munkanélküliekké lettek, elhatározták, hogy a közeljövőben kiutaznak vidékre és ott kolonizációs munkát végeznek. A kormány beleegyezését adta a tervhez és segíteni fogja a zsidó családokat. Tudvalevő ugyan is az, hogy Kanadában óriási kiterjedésű földterületek vannak megművelés nélkül, amelyek nem képezik senkinek a tulajdonát és a hatóságok szívesen veszik, ha akad valaki, aki megműveli.

JERUZSÁLEM. A palesztinai héber iskolák tanítói, akik először már októberben sztrájkot kezdtek és a munkát csak úgy voltak hajlandók folytatni, amennyiben a tanügyi testületek biztosították őket arról, hogy a fizetésüket a jövőben pontosan kiutalják, ismét kimondták az általános sztrájkot és most már garanciát kérnek a sok hónapja elmaradt fizetéseikről. — A palesztinai főkörmányzó, Sir Arthur Wauchope tábornok, az elmúlt héten látogatást tett a jordánvölgyi zsidó kolóniákon a Jewish Agency palesztinai politikai vezetőjének, dr Chaim Arlesoroff kíséretében. Daganiah kolónián a munkások megvendégelték a látogatókat. A kormányzó hosszasan beszélt a munkásokkal az általános gazdasági helyzetről és kilátásokról.

MOSZKVA. A központi bizottság Wladimir Schatowot nevezte ki közlekedésügyi népbiztosnak, aki mint ismeretes; zsidó. Wladimir Schatow mindjárt a forradalom után városparancsnok lett Petrográdnak. — A napokban hunyt el 43 éves korában az Agro-Joint egyik oroszországi képviselője, Abraham Lewkovits, aki kiváló szociológus is volt. — A biro-bidschani zsidó kolonizációs bizottság legutóbbi ülésén Buzenko, a kommunista párt egyik vezéralakja nagy beszédet tartott, amelyben lefektette azt az irányvonalat, amely szerint az építésnek fő feladatja Buzenko rámutatott a biro-bidschani munka fontosságára, mert — ugymond — a világ szépe most rajtunk van és látni akarja, hogy a cári idő alatt deklaszált zsidóink mit tudnak önálló erejükkel véghez vinni. Az elkövetkező évben (1932) ismét 20 000 zsidó család számára kell lakást építenünk és megteremtteni a gazdasági előfeltételeit ezeknek foglalkoztatására.

HERFORD. Január 14-ikére virradó reggel a zsidó temető bejáratánál egy kézigrápatot találtak, amely csak a legnagyobb véletlenségnek köszönhető, hogy nem robbant fel. A gránát 7-7 cm. kalibert volt.

AMSTERDAM. A napokban itt megalakult a liberális zsidóság politikai szervezete.

FOKFÖLD. Morris Alexander, az ismert zsidó politikus, aki a legutóbbi parlamenti választásoknál nem került be a képviselőházba, egy újabb pótválasztás alkalmával nagy szavazatlétséget nyert, úgy, hogy ismét tagja lett az ausztráliai parlamentnek.

BÉCS. Az ausztriai zsidóság a napokban ünnepele meg II. József császár halálának 150 éves jubileumát, ki uralkodásának idején új alkotmánnyal biztosította a zsidóság jogait Ausztriában. Ezen alkalomból a „Zsidó Nemzeti Szövetség” nagy ünnepélyt rendezett, melyen a Ausztria politikai előkelőségei is részt vettek. Többek között dr Hainisch, a volt köztársasági elnök is jelen volt. — Néhány hónappal ezelőtt a hebroni jesiva vezetője, rabbi Mosche Mordechai Epstein (Slobodko) egy bécsi szanatóriumra költözött, hogy súlyosan megrongált egészségét helyrehozza. Rövid idő alatt a kiváló rabbi szervezete annyira megerősödött, hogy a szanatóriumot már elhagyta és ismét képes privát munkáit és kötelezettségeit végezni.

MOZI

Cinematografu FILMPALACE

Péntek: „Asszony, aki soha sem felejt”. Lili Dagover és Petrovics Szevetiszláv. — Szombat: „Asszony, aki soha sem felejt”. Hangos szerelmi történet. 3-kor olcsó helyyarak. — Vasárnap d. e. 11: „Nagy malné” 10 és 12. helyyarak — Jön: „Liliom”. Molnár Ferenc világhírű legendája filmen.

Teatrul HEYMAN szinkör

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: „A nyitott ablak” (3 nap kaszárnyaárístom). Női Károly v. gátéka filmen. Tanc- és énekbetétekkel. Főszereplők: Félix Bressari, Lucy Englisch, Fritz Schultz. — Vasárnap malné: „Anna Christi”. Greta Garbóval. — Jön: „Pompadour grófnője”. Anny Ahlers, Verebes Ernő, Ida Wüst.